

ADOLFUI JUCIUI – 100

Tikrąją mokslininko reikšmę parodo ne vardai ir laipsniai, įgyti per gyvenimą, bet mokinių ir kolegų prisiminimas. Praėjus trisdešimčiai metų po mirties paminėjome akademiko Adolfo Jucio šimtmetį. Profesoriaus, kaip mes jį dažniausiai vadindavome, fizikų visuomenei pristatyti nereikia. Pernai pasirodė R. Karazijos parašyta A. Jucio biografijos knyga „Žalias teorijos medis“. Šiais metais išėjo knyga, „Akademikas Adolfas Ju-

čiais profesoriaus šneka, sūnus Gediminas Jucys pakomentavo Lietuvos kino studijoje rastus begarsius kadrus apie profesorių. Minėjimas lyg ir neišsiskiriantis iš kitų panašių minėjimų, bet į jį gausiai susirinko plungiškiai, vietinės valdžios atstovai, verslininkai, atvažiavo mokytojai iš Kretingos ir Salantų. Galima tik pasidžiaugti Plungiškių draugijos viceprezidentės E. Adomavičienės sugebėjimu minėjimą paversti tikru kultūriniu renginiu. Ne daug kas Plungėje suprato profesoriaus mokslinius darbus, tačiau visi su džiaugsmu prisiminė bendravimą su Plungiškių draugijos prezidentu Adolfu Juciu. Jo domėjimasis ir rūpestis gimtuoju kraštu juntamas keliose dešimtyse kraštotyros straipsnių, aprašančių kaimų ir dvarų istorijas, vietovardžių kilmę ir išspausdintų Plungės bei Kretingos rajonų laikraščiuose. Pernai atkurtos Plungiškių draugijos prezidentas žinomas verslininkas Bronislovas Lubys parėmė jubiliejaus renginius ne tik Plungėje, bet ir Vilniuje. Plungėje yra A. Jucio gatvė, o visas

naujas rajonas žmonių vadinamas „Jucyne“. Mokiniamis ir bendradarbiais neišdildomą įspūdį yra padariusi Adolfo Jucio asmenybė. Patriarchas – bene taikliausias jo, kaip mokslinio vadovo, apibūdinimas. Jam mokslinis kolektyvas buvo lyg šeima, o jis – griežtas, bet teisingas tėvas, besirūpinantis visais – ir gabiais, ir nelabai gabiais. Gal ir ne visiems patiko tvirta profesoriaus globa, bet prabėgus trisdešimčiai metų rezultatas akivaizdus: išugdyta stipri ir gausi Vilniaus fizikų teoretikų mokykla. A. Jucys dar ket-

virtame dešimtmetyje pasirinko tuomet visiškai naują atomo fizikos sritį. Jis sugebėjo nepalankiomis sąlygomis be jokių mokslinio darbo tradicijų Lietuvoje ne tik pasiekti tarptautinį mokslo lygį, bet ir mokslo elitu pristatyti visą būrį mokinių. Rugsėjo 14 d. Vilniuje Lietuvos mokslų akademijos salėje susirinko profesoriaus mokiniai ir gerbėjai. Dauguma pranešėjų akcentavo, koks toliaregiškas buvo profesorius, kalbėdamas apie mokslą ir organizuodamas mokslinį darbą. Kalbininkas P. Kniūkšta pažymėjo, kad jeigu profesorius nebūtų buvęs fizikas, tikriausiai būtų tapęs kalbininku. Įgimtas lietuvių (tiksliau, žemaičių) kalbos jausmas skatino rinkti žodžius, vietovardžius, aktyviai pasisakyti ir rašyti kalbos kultūros, fizikos terminijos klausimais. Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje vilniečiai ir svečiai galėjo susipažinti su A. Jucio jubiliejine paroda. Teorinės fizikos ir astronomijos institute baigtas įrengti A. Jucio memorialinis kambarys. Jame nuolat bus saugoma dalis profesoriaus archyvo ir bibliotekos.

Po dviejų savaitių jubiliejaus renginiai iš Vilniaus grįžo į Žemaitiją. Kretingos M. Valančiaus viešojoje bibliotekoje įvyko minėjimas, parengta didelė fotografijų paroda. Šiame Kretingos gatvė buvo pavadinta A. Jucio vardu. Profesoriaus tėviškė Klausgalvų Mėsėdžiai yra ties Plungės ir Kretingos rajonų riba, todėl abu rajonai laiko jį savo kraštiečiu. Netoli Jucių sodybos Kretingos savivaldybė pastatė ažuolinį tautodailininko A. Klovo išdrožtą koplytstulpį, skirtą A. Jucio šimtmečiui paminėti. Koplytstulpio viršūnėje tradicinis kryžius – saulutė, į kurią įkomponuotas atomas su skriejančiais elektronais. Štai ir akivaizdi mokslo įtaka lietuvių liaudies kūrybai. Adolfas Jucys priklausė tai prieškarinio inteligentų kartai, kuri buvo nesavanaudiškai išpareigojusi dirbti Lietuvos labui. Profesoriaus daugialypė veikla paliko ryškų pėdsaką mokinių, bendradarbių atmintyje ir Lietuvos kultūroje.

Egidijus Norvaišas

Ažuolinis koplytstulpis, sukurtas A. Jucio šimtmečiui (tautodailininkas A. Klova)

cys“, kurioje išsamiai aptariama visa daugialypė profesoriaus veikla.

Jeigu norėtume vienu žodžiu apibūdinti Adolfą Jucį, tai šis žodis būtų: žemaitis. Profesorius visada didžiavosi savo šaknimis. Tad simboliška, kad jubiliejiniai renginiai prasidėjo rugsėjo 3 d. Plungėje, Žemaičių dailės muziejuje. Šiuose puikiuose Oginskių rūmuose mokėsi gimnazistas A. Jucys. Minėjimas prasidėjo muzikos mokyklos smuikininkų koncertu. Plungės akademiko Adolfo Jucio pagrindinės mokyklos moksleiviai atliko montażą, skirtą profesoriui. Atsiminimais pasidalijo buvę jo mokiniai ir plungiškiai. Taupiais žodžiais, primenan-